

אמר רב יהודה:

צומת הגידין היא מהיכא דפרעי טבחי. מהמקום שפורעים ופותחים הטבחים את הרגל כדי להפריש את הבשר מן העצם ולנקר הגידין שבמקום זה⁽³⁵²⁾. ומקום זה, הוא מן הערקום ולמעלה. אך לא כנגד הערקום עצמו.⁽³⁵³⁾ (354)

ודבר זה היינו שהביא לעיל רבא בריה דרבה בר רב הונא, בשם אמר רב אסי, ששיעור צומת הגידין הוא מתחילת הערקום ומעלה.

אמר רב יהודה אמר שמואל: צומת הגידים

שאמרו, היא בחלק הגידין הנמצאים במקום שהגידין צומתין ומחוכרים ונראים כאחד.⁽³⁵⁵⁾ אך משעה שנראים חלוקים זה מזה, אינם בכלל צומת הגידין.

ועד כמה אורכה של צומת הגידין [כלומר, של החלק בגידין, שחיתוכו מטריף את הבהמה]?

אמר ליה ההוא מורבנן אחד מן החכמים ורב יעקב שמיה: כי הוינן כאשר היינו בי בביתו של רב יהודה, אמר לן:

שמעו מני מלתא, שמעו ממני דבר, דמגברא רבה שמיע לי ששמעתי מאיש

לעצמם כגידין, ולא קשים כעצם.

354. פירוש נוסף מובא ברש"י, שמקום זה, הוא המקום שבו מתחילין לפתוח ולהפשיט העור של הרגליים האחריות.

דהיינו, משום שארכובה התחתונה הנמכרת עם הראש, אין מפשיטים אלא מוכרים אותה כשעורה עליה. שהרי אין בה בשר ראוי. ותחילת ההפשטה נעשית מעל הערקום שם הופרדה ממנו הארכובה התחתונה.

הרמב"ם [שחיטה ח יג] כתב: במקום שתולין בו הטבחים הבהמה. והבינו הראשונים בדברי הרמב"ם שמקום זה, הוא "היכא דפרעי טבחי". וכפי שפירש רש"י בזה.

ובאותו מקום שפורעים הטבחים, נוקבים בין הגידין ותולין את הבהמה על ידי השחלת מעין "מתלה" בין הגידים לערקום. לפי שהגידין שבאותו מקום עבין הם וגסים. ומשם תחילת צומת הגידין.

355. כך פירש רש"י. והקשה על כך הרב"ד, שגידים אלו החיצוניים [כלומר מאחורי הרגל וכפי שפירש רש"י צומת הגידים היא מאחור]

ו לדעת הראב"ד אף רבא בריה דרבה בר רב הונא לא בא לחלוק על שניהם וליתן שיטה שלישית בדבר, אלא לומר שבין לדעת רבה שצומת הגידין היא מלפנים, ובין לדעת רבה בר רב הונא שהיא מאחור, הרי שמתחילת עלייתם כעצם ועד הגיעם לערקום, יש בהם טרפה. [ולהלן נביא את דעת הראב"ד בביאור המשך ההלכות המובאות בגמרא, על פי שיטתו].

352. יש מי שכתב, שהגידין הללו אותם יש לנקר, הם גידי "גיד הנשה" [שהם גידי עצבים] המעורבים עם גידי צומת הגידים [שהם גידי שרירים]. ומקום זה שבו פותחין את הרגל, הוא מיד מעל הערקום, שם מסתיים גיד הנשה. שאין איסורו למטה מן הערקום. [והביא זאת בדרכי תשובה ס"ה ס"ק סט, בשם ספרי ניקור].

353. בשו"ת הרשב"א [ק"ס] מבאר שכנגד הערקום עצמו אין נעשה טריפה, משום שאף על פי שהגידין עצמם מתפשטין עד לעקב שבתחתית הרגל, מכל מקום, כבר התחילו להתקשות ונעשים כעצם. ואין טריפות מצוי בצומת הגידין, אלא במקום שהם רכים ועומדים